

Parmenides

De uitvinder van de metafysica

Naar History of Western Philosophy, Bertrand Russell

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding: Heraclitus vs. Parmenides
- 2 De Leer van Parmenides
- 3 Het Kernargument
- 4 Kritiek op het Argument
- 5 De Erfenis

Heraclitus

"Alles verandert" (Panta rhei)

Parmenides

"Niets verandert"

- Parmenides was afkomstig uit Elea (Zuid-Italië).
- Bloeitijd: eerste helft van de 5e eeuw v.Chr.
- Beïnvloedde Socrates en Plato.

Het gedicht “Over de Natuur”

- Zintuigen zijn misleidend; de zintuiglijke wereld is *slechts illusie*.
- Het enige ware Zijn is “**Het Ene**”:
 - Oneindig en ondeelbaar.
 - Geen tegenstellingen (koud = niet-warm, donker = niet-licht).
 - Materieel en uitgebreid (hij spreekt van een “bol”).
 - Overal volledig aanwezig; daarom niet deelbaar.

Twée wegen: Waarheid & Mening

Parmenides verdeelt zijn leer in twee delen:

- ① **De weg van de waarheid** (het Zijn)
- ② **De weg van de mening** (de schijnwereld)

“Want hetzelfde is denken en Zijn.”

De redenering

- 1 Als je denkt, denk je *iets*.
- 2 Als je een naam gebruikt, is het de naam van *iets*.
- 3 Denken en taal vereisen dus objecten buiten zichzelf.
- 4 Wat je kunt denken of benoemen, moet te allen tijde bestaan.
- 5 **Conclusie:** Verandering is onmogelijk.

Dit is het eerste voorbeeld van een metafysisch argument *gebaseerd op logica*.

De valkuil: Woorden en betekenis

Parmenides neemt aan dat woorden een **constante betekenis** hebben.

Example

Voorbeeld: George Washington

- Zijn betekenis verandert voor verschillende mensen.
- Voor tijdgenoten: een concreet persoon.
- Voor ons: een beschrijving ("de eerste president").

Dus

We hebben geen directe kennis van het verleden, maar alleen beschrijvingen ervan.

Het probleem van fictie: Hamlet

- “Hamlet was een Deense prins” is niet letterlijk waar.
- **Correct:** Shakespeare zegt dat Hamlet een Deense prins was.
- De uitspraak gaat eigenlijk over *het woord* “Hamlet”.

Besluit

Alle uitspraken over fictie zijn eigenlijk uitspraken over de *woorden* zelf.

Wat bleef er overeind?

Niet de onmogelijkheid van verandering

Dat was te extreem.

Wel het concept van **substantie**

- Het blijvende onderwerp van veranderende eigenschappen.
- Meer dan 2000 jaar een hoeksteen van filosofie, psychologie, natuurkunde en theologie.

“Filosofische theorieën, als ze belangrijk zijn, kunnen over het algemeen in een nieuwe vorm herleven nadat ze weerlegd zijn zoals oorspronkelijk geformuleerd. Weerleggingen zijn zelden definitief; in de meeste gevallen zijn ze slechts een voorbereiding op verdere verfijningen.”

– Bertrand Russell